

ความสำเร็จของการบริการวิชาการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต กรณีการทำบัญชีครัวเรือน บ้านนาเร่องน้อย ตำบลนาเร่อง อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี

THE ACHIEVMENT OF ACADEMIC SERVICE AND QUALITY OF LIFE : A CASE OF THE HOUSEHOLD ACCOUNTINGS AT BAN NAREANGNOI, TAMBON NAREANG, AMPHOE NAYIA, UBON RATCHATHANI PROVINCE.

ภัทราจิตร แสงสว่าง^{1*} และศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์²

Pattrajirt Sangsawang^{1*} and Sirirut Jaensirisak²

¹ อาจารย์ประจำ, คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

¹ Lecturer, Department of Accounting, Faculty of Management Science, Ubonratchatani University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

² Assistant Professor, Department of Accounting, Faculty of Management Science, Ubonratchatani University

* Corresponding author, E-mail: pattrajirt@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน การปฏิบัติในการจัดทำบัญชีครัวเรือน สาเหตุที่ไม่จัดทำบัญชีครัวเรือนและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือน และประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการบริการวิชาการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวบ้าน บ้านนาเร่องน้อย ตำบลนาเร่อง อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี การวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างคือ ชาวบ้าน บ้านนาเร่องน้อย ตำบลนาเร่องน้อย จำนวน 95 ครัวเรือน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และแบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 46-60 ปี มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีของครัวเรือนอยู่ระหว่าง 3,001 - 5,000 บาท สำหรับด้านการรับรู้ ส่วนใหญ่มาจากผู้นำชุมชน ช่องทางการเปิดรับข่าวสาร การทำบัญชีครัวเรือนในหมู่บ้าน และมีการรณรงค์ให้จัดทำบัญชีครัวเรือน นอกจากนี้ สาเหตุที่ทำให้ไม่จัดทำบัญชีครัวเรือนในปัจจุบันเนื่องจากไม่มีเวลาในการจัดทำ และปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านการจัดการทางการเงิน โดยเน้นไปที่การได้เรียนรู้และการวางแผนการใช้จ่ายเงิน และจากการทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างตัวแปร t-test และความแปรปรวน F-test (One-Way ANOVA) ที่ ($\alpha = 0.05$) จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการทางการเงิน ด้านปัญหาครอบครัว และด้านการมีส่วนร่วม

ชุมชนไม่แตกต่างกันตาม เพศ และอายุ แต่แตกต่างกันตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนและระดับการศึกษา สตรี ทอผ้าและกลุ่มเกษตรกรสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ทำบัญชีครัวเรือนจำนวน 95 รายนั้น หลังการจดบันทึกแล้ว ส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายลดลง มีหนี้สินลดลง และมีเงินออมเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ยังได้นำข้อมูลที่จดบันทึกมาบริหารจัดการในการควบคุมพฤติกรรมการใช้จ่ายและมีการถ่ายทอดการจัดทำบัญชี ครัวเรือนให้บุคคลอื่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำบัญชีครัวเรือนมีผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ โดย ชุมชนยังเชื่อว่าการทำบัญชีครัวเรือนเป็นเครื่องมือหนึ่งที่น่าไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนใน ครอบครัวในเรื่องการใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็นและเป็นอันตรายต่อสุขภาพชีวิตอีกด้วย

คำสำคัญ: บัญชีครัวเรือน ความสัมฤทธิ์ผล

Abstract

The objectives of this research were to study the recognition, practicing, reasons for not practicing the household accounting, also factors that affect decision making of preparing household accounting and the Assessment the achievement of academic service and quality of life for members of Ban Nareangnoi, Tumbon Nareang, Amphoe Nayia, Ubonratchatani Province In terms of practicing and not practicing household accounting. The data collected from 95 members by using in-depth interviews, brain storming and questionnaire. Then, the collected data was statistically analyzed with descriptive statistical tool.

The study found out that majority of the samples were female, aged between 46- 60 years old, primary school educated with the average income between 3,001 - 5,000 baht per month. Most of them received information about household accounting from community leaders of the village through campaign. In addition, the reason for not practicing accounting households today was due to lack of time. Regarding the analysis of the factors affecting the preparation of household accounts, the factor of financial management significantly affected household accounting at most, especially learning and planning to spend money. Besides that, statistical analysis that was used in the study was t-test and F-test (One-Way Anova) at ($\alpha=0.05$). As a result, the three factors influencing the practice of household accounting, namely financial management, family problem, and participation of community were not significantly different in terms of gender and age. However, monthly income and educational level were significant. For those 95 households who practiced the household accounting, their income and saving increased and household expenses and debt decreased. The recorded financial

information would be used to manage and control household spending and household accounting technique also transferred to neighborhoods, which indicated the achievement of the project. Eventually, members in the community believed that household accounting helped to reduce the unnecessary and harmful expenses to their life quality.

Keywords: household accounting, achievement

บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบันครอบครัวเกษตรกรไทยโดยทั่วไปยังคงดำรงชีวิตอยู่ด้วยความประมาท ทั้งด้านการผลิตและการบริโภค นอกจากนั้นยังไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารการเงินของครอบครัวทำให้ไม่ทราบว่าจะแต่ละวัน แต่ละเดือนมีรายได้เท่าใด และมีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง อีกทั้งยังใช้จ่ายอย่างไม่ประหยัด และไม่เก็บออมอย่างสม่ำเสมอ อันเป็นเหตุของการใช้จ่ายเกินตัว ไม่สมดุลกับรายได้ มีภาระหนี้สินจนไม่สามารถที่จะวางแผนการเงินในอนาคตได้ และเนื่องจากการขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวคิดและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทางผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นว่าหลักการของระบบบัญชีน่าจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการทางการเงินของครอบครัวได้ ซึ่งจากการสอบถามชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนแล้วพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่มีปัญหาต่าง ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสูง ต้นทุนการผลิตสูง รายได้ภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตรต่ำ ผู้วิจัยจึงร่วมกันจัดทำโครงการบริการวิชาการ โดยการให้ความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน หลังจากนั้นจึงนำไปสู่การปฏิบัติของสมาชิกในชุมชน รวมทั้งสมาชิกที่อยู่ในโครงการฟื้นฟูและพัฒนาศูนย์เกษตรกร ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่จะต้องจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อใช้ในการบริหารจัดการหนี้และค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

จะเห็นได้ว่าบัญชีในครัวเรือนเป็นรากฐานสำคัญในระดับปัจเจกชน รวมทั้งการเข้าใจถึงหลักแนวทางในการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งจะทำให้มีการยกฐานะไปอยู่ในระดับชุมชนต่อไป ดังนั้นจากความสำคัญดังกล่าว ทางผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความสัมฤทธิ์ผลของการบริการวิชาการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต กรณีการทำบัญชีครัวเรือน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนได้เห็นความสำคัญของการทำบัญชีอันจะนำไปสู่การบริหารจัดการทางการเงินของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ รู้รายได้ รู้รายจ่าย รู้กำไร รู้ขาดทุน รู้ถึงการใช้จ่ายอย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและนำไปสู่การออมในที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนและการปฏิบัติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวคิดและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งสาเหตุที่ไม่จัดทำบัญชีครัวเรือนของชาวบ้าน บ้านนาเรือน้อย ตำบลนาเรือง อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนจำแนกตามปัจจัยบุคคล

3. เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการบริการวิชาการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตกรณีการทำบัญชีครัวเรือน ของชาวบ้านนาเรือน้อย

กรอบแนวคิดและทฤษฎี

1. แนวคิดเกี่ยวกับความสัมฤทธิ์ผลและการรับรู้

แมคเคลแลนด์ (McClelland) (อ้างถึงประจักษ์ สุวรรณภักดี, 2532: หน้า 16-32) ได้กล่าวว่า ประเทศที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมส่วนมากคนในประเทศจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าประเทศที่ด้อยพัฒนา ผลจากการศึกษา วิจัยในเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พอจะสรุปได้ว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์คือ ผู้ที่มีความต้องการทำอะไรให้ประสบความสำเร็จ สำหรับพวกที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง การทำอะไรให้ดียิ่งขึ้น ก็เพื่อความสุขของตนเอง (Intrinsic Satisfaction)

2. แนวคิดเกี่ยวกับแนวเศรษฐกิจพอเพียง

อำพล เสนาณรงค์ (2552) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การพยายามพึ่งตนเอง ช่วยตัวเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ให้พอมีพอกิน โดยเฉพาะอาหารและที่อยู่อาศัย ส่วนที่ไม่สามารถผลิตเองได้ก็แลกเปลี่ยนหรือซื้อจากภายนอกบ้าง แต่ควรซื้อและใช้ของจากที่ผลิตได้ในท้องถิ่นหรือในประเทศมากที่สุด พยายามกอบกู้ให้เหลือให้น้อยที่สุด และควรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน และพอใจในสิ่งที่ได้รับมาโดยชอบธรรม ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย เพื่อให้รายจ่ายไม่เกินรายรับ

อรสุดา เจริญรัต (2554) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นปรัชญาที่ชี้ให้เห็นถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน จนถึงรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ ความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินงานทุกขั้นตอนเพื่อให้เกิดความสมดุล พร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุนีย์ ตฤณขจีและนิยะดา วิเศษบริสุทธ์ (2551) ได้ศึกษาการรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการรับรู้และมีช่องทางการเปิดรับข่าวสารจาก 3 ลำดับแรก คือ โทรทัศน์ การแนะนำของผู้นำชุมชน และการประชุมชี้แจงของบุคลากรเจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตามลำดับ ส่วนการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการจัดการทางการเงินโดยให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อย คือ การได้เรียนรู้การบริหารและวางแผนการใช้จ่ายเงินมากที่สุด และปัจจัยด้านครอบครัวโดยให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อย คือ การเห็นคุณค่าของเงินมากขึ้น รองลงมาเป็นปัจจัยด้านชุมชนโดยให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อย คือ ความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชน และจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนทั้ง 3 ด้านไม่แตกต่างกันตาม เพศ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน แต่แตกต่างกันตามอายุ อาชีพ และระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ สาเหตุที่ไม่จัดทำบัญชีครัวเรือน เพราะ เสียเวลาในการจัดทำ

ศุภโชค แก้วทองและ สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล (2551) ได้ศึกษาการประเมินผลการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรในเขตตำบลลุมพินี อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่ได้จัดบันทึกบัญชีครัวเรือน หลังการจัดบันทึกแล้วส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายลดลง มีหนี้สินลดลง และมีเงินออมเพิ่มขึ้น รวมทั้ง มีการนำข้อมูลที่จัดบันทึกมาบริหารจัดการในการควบคุมพฤติกรรมการใช้จ่ายและมีการถ่ายทอดการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้บุคคลอื่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่จัดบันทึกบัญชีครัวเรือนมีผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของ ธ.ก.ส.

ศรีประภา ศรีวิโรจน์ (2554) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ สภาพปัญหาและการติดตามประเมินโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน กรณีศึกษาหมู่บ้านบน ตำบลบางปลากด อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจในเรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นอย่างดี และเข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดทำบัญชีครัวเรือน และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน มากที่สุด คือ ด้านความร่วมมือของสมาชิกในครอบครัว และจากผลการ ประเมินโครงการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนได้รับความพึงพอใจในระดับมาก สิ่งที่น่าสนใจของข้อเสนอแนะที่ผู้วิจัยได้รับจากการตอบแบบสอบถาม คือ ความต้องการให้สมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวได้รับการอบรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือในการจัดทำบัญชี

Benjamin Bridgman, Andrew Dugan, Mikhael Lal, Matthew Osborne and Shaunda Villones. (1965-2010) ได้ศึกษาการจัดทำบัญชีครัวเรือนของบัญชีประชาชน เพื่อวัตถุประสงค์เพื่อประสิทธิภาพการใช้จ่ายเงินจากการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีตัวแปรพอสรุปได้ดังนี้

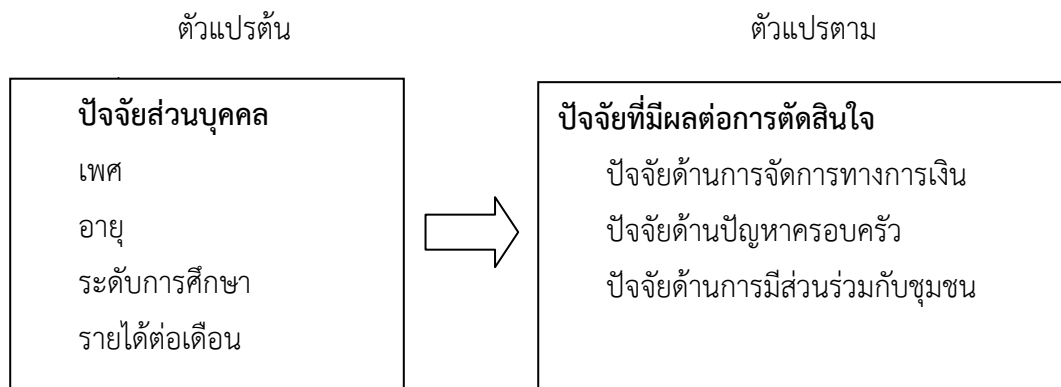
1) ด้านรายรับ หรือรายได้ ได้เห็นความสำคัญของรายได้ การมีรายได้เสริมของบุคคลภายในครอบครัวเพื่อสร้างความมั่นคง ทำให้มีรายได้ต่อเดือนเพิ่มขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำบัญชีครัวเรือน ส่งผลให้เกิดการรับรู้ รายจ่าย หรือค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือน ทำให้ค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนลดลง

2) ด้านรายจ่าย หรือค่าใช้จ่าย การวางแผนในการใช้จ่ายเงินให้เกิดประสิทธิภาพ สามารถควบคุมพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือย นำไปสู่การจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งข้อสรุปพบว่า การวางแผนการใช้จ่ายทำให้รายจ่ายฟุ่มเฟือยลดลง

3) ด้านการรับรู้ จากการประชาสัมพันธ์ให้ทราบเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน และมีการเข้ารับการฝึกอบรมการทำบัญชีครัวเรือนส่งผลทำให้เกิดความเข้าใจและขั้นตอนในการจัดทำบัญชีครัวเรือนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

4) ด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ การบันทึกบัญชีไม่มีความต่อเนื่องสม่ำเสมอ ไม่สามารถจดจำรายการ รายรับ - รายจ่าย ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันได้ และขาดแหล่งข้อมูลในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ส่งผลให้การจัดทำบัญชีมีความยุ่งยาก เสียเวลา

กรอบแนวคิด

วิธีการดำเนินวิจัย

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยใน 2 ประเด็นที่สำคัญคือ ข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลและการรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการศึกษาจากข้อมูลที่มีผู้ศึกษาและเก็บรวบรวมไว้แล้ว เช่น ความหมายและแนวคิดที่เกี่ยวกับทฤษฎีความสัมพันธ์ ผล แนวคิดและปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นเอกสารประเภทรายงานวิจัย บทความวิจัย วารสาร เอกสารวิชาการต่างๆ ตลอดจนการสืบค้นข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตต่าง ๆ ซึ่งข้อมูลทุติยภูมิที่ได้เก็บรวบรวมนี้จะได้ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาต่อไป

2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

(1) ประชากร

อำเภอเมืองอุบลราชธานี ประกอบด้วย 12 ตำบล โดยผู้วิจัยได้เลือกตำบล นาเรือง อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากเป็นตำบลที่มีกลุ่มสตรีทอผ้าและกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในเครือข่ายของดี (OTOP) เมืองอุบลราชธานี โดยเลือกศึกษาตามวิธีแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งมีผู้เข้าร่วมโครงการและจัดทำบัญชีครัวเรือนจำนวน 125 ราย โดยผู้วิจัยเลือกศึกษา

ประชากรทั้ง 125 ราย (Census) ทั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมโครงการตั้งแต่กระบวนการอบรมให้ความรู้จนถึงการประเมินความสัมฤทธิ์การจัดทำบัญชีครัวเรือนเพียง 95 รายเท่านั้น

(2) การรวบรวมข้อมูล มี 2 ส่วน คือ

(2.1) การวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการจัดเวทีชุมชน บันทึกรายการสนทนา การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก และการสนทนากลุ่มของสตรีทอผ้าและกลุ่มเกษตรกร ที่อยู่ในพื้นที่ตำบลนาเรือง อำเภอนาเขี้ยว จังหวัดอุบลราชธานี โดยเริ่มกระบวนการจากการให้บริการวิชาการอบรมความรู้ให้กับชุมชนในเรื่องการออม การจัดทำบัญชีครัวเรือน และหลักการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งใช้เวลาในการดำเนินการไม่น้อยกว่า 2 เดือน ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการบันทึกในสมุดบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องทุกวันที่มีการรับจ่าย สรุปผลการรับจ่ายเงินแยกเป็นหมวดตลอดเดือนบันทึก และรายงานผลความก้าวหน้าเกี่ยวกับการลดรายจ่ายของเดือน ระหว่างช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม 2557

(2.2) ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาความสัมฤทธิ์ผลของการบริการวิชาการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นคำถาม 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบปิด ให้เลือกตอบเฉพาะรายการที่กำหนด และเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว จำนวน 4 ข้อ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการออมหลังจากมีการทำบัญชีครัวเรือน เป็นคำถามแบบปิด จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ในการวิเคราะห์ผลลัพธ์ได้นำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของกลุ่มจากอันตรภาคชั้น (class interval) ของบุญเรียง ขจรศิลป์ (2536: 12-13) ซึ่งคำนวณตามสูตร

พิสัย	=	ค่าสูงสุด-ค่าต่ำสุด
อันตรภาคชั้น	=	พิสัย/จำนวนอันตรภาคชั้น
อันตรภาคชั้น	=	(5-1)/5 = 0.8
ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00	หมายถึง	ระดับความสำคัญมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20	หมายถึง	ระดับความสำคัญมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40	หมายถึง	ระดับความสำคัญปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60	หมายถึง	ระดับความสำคัญน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80	หมายถึง	ระดับความสำคัญน้อยที่สุด

3.2 การหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการทดสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือ ในเรื่องความถูกต้อง ที่เที่ยงตรง (validity) และความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามของเนื้อหา ดังนี้

1. ความเที่ยงตรง (Validity) ได้มีการทดสอบโดยการนำแบบสอบถามไปขอความคิดเห็นกับเกษตรกรกลุ่มอื่น เพื่อร่วมพิจารณาความเที่ยงตรงในเชิงเนื้อหาว่าตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้หรือไม่ และหลังจากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุงในขั้นตอนต่อไป

2. ความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยทำการทดสอบแบบสอบถาม (Pre-Test) กับเกษตรกรกลุ่มอื่นๆ ในลักษณะการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ จำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบความเข้าใจในการตอบคำถาม และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามส่วนที่ 3 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.813

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำผลที่ได้จากสมุดบัญชีครัวเรือนมาประมวลผล เพื่อพิจารณาถึงพัฒนาการ หรือความก้าวหน้า ในการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ของเดือน และสรุปภาพรวม

2. การวิเคราะห์ทางสถิติ จากแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ผลของการบริการวิชาการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

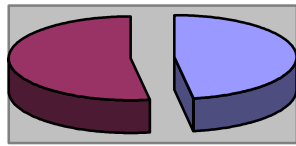
2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) หรือสถิติเชิงทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน F-test (One-Way Anova) เพื่อทดสอบสมมติฐานในการศึกษาครั้งนี้โดยมีสมมติฐาน คือ ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความแตกต่างกันจะมีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนที่ต่างกัน โดยกำหนดช่วงความเชื่อมั่นอยู่ที่ ($\alpha = 0.05$)

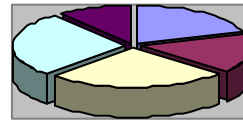
ผลการวิจัย

1. ลักษณะทางสังคมของชุมชน

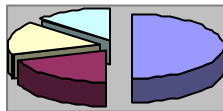
พบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 46-60 ปี สำหรับระดับการศึกษาส่วนใหญ่ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 3,001 – 5,000 บาท

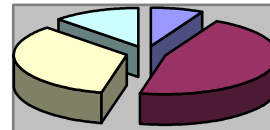
(ก)

(ข)

(ค)

(ง)

2. ลักษณะทางเศรษฐกิจของชุมชน

1) รายได้ต่อเดือนของครัวเรือนที่จัดทำบัญชี พบว่า มีรายได้หลักมาจากภาคการเกษตร ซึ่งมีรายได้สุทธิการเกษตรเฉลี่ยต่อเดือน 3,500 บาทต่อครัวเรือน รองลงมาได้แก่ รายได้จากการขายผ้าไหมเฉลี่ยต่อเดือน 1,000 บาท ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาคการเกษตรยังเป็นแหล่งที่มาของรายได้ส่วนใหญ่ของคนในพื้นที่

2) ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือนที่จัดทำบัญชี พบว่า ชุมชนมีค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน 3,000 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งประกอบด้วย ค่าอาหารเฉลี่ย 1,500 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 55.90 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด ที่เหลือเป็นค่าเล่าเรียนของบุตรหลาน ค่าเสื้อผ้า ค่าใช้จ่ายอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 44.10 ตามลำดับ

3) ภาระหนี้สินของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนที่มีหนี้สินมีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 76.70 ส่วนใหญ่มาจากแหล่งเงินกู้ในระบบ โดยเป็นหนี้เงินกู้รัฐบาล (เงินกองทุนกู้ยืมหมู่บ้าน) จำนวน 14 คน โดยเป็นหนี้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 60.86 และกู้เงินจากสถาบันการเงินอื่นคิดเป็นร้อยละ 39.14 โดยเกษตรกรที่จัดบันทึกบัญชีครัวเรือนที่กู้เงินนอกระบบมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายเงินเป็นการด่วนและมีข้อจำกัดด้านวงเงินกู้จากแหล่งทุนในระบบ

3. การรับรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนและการปฏิบัติในการจัดทำบัญชีครัวเรือน รวมทั้งสาเหตุที่ไม่จัดทำบัญชีครัวเรือน

1) แหล่งรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ผู้ที่จัดทำบัญชีครัวเรือนมีแหล่งรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดบันทึกบัญชี โดยส่วนใหญ่รับรู้จากผู้นำชุมชนคิดเป็นร้อยละ 60.50 และรองลงมาจากการให้ความรู้จากคณะผู้วิจัย

2) ความเข้าใจหลังการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน เกษตรกรที่จัดบันทึกบัญชีครัวเรือนมีการรับรู้และเข้าใจการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน ซึ่งรับรู้และเข้าใจจึงฝึกปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ

ละ 100.00 รับรู้และเข้าใจสามารถปฏิบัติได้ คิดเป็นร้อยละ 73.30 ซึ่งที่เหลือร้อยละ 26.70 ไม่ได้ทำการจดบันทึกเนื่องจากไม่มีเวลาในการจัดทำ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่ทำบัญชีครัวเรือนที่มีความรู้เพียงแค่ระดับประถมศึกษาและอายุค่อนข้างมาก การสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอธิบายซ้ำๆ และมีการฝึกปฏิบัติ เพราะบัญชีครัวเรือนเป็นเรื่องไม่ยาก

3) วัตถุประสงค์ในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน วัตถุประสงค์ในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรที่จดบันทึกบัญชีครัวเรือน ส่วนใหญ่เพื่อรู้รายรับรายจ่ายในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 96.70 รองลงมาได้แก่ เพื่อใช้วางแผนการเงินของครัวเรือน และประหยัดค่าใช้จ่าย ร้อยละ 3.30

4) ด้านปัญหา อุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ส่วนใหญ่เนื่องจากไม่มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอทั้งด้านรายรับและด้านรายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 86.80 รองลงมาไม่สามารถจำรายการรายรับและรายจ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละวันได้ คิดเป็นร้อยละ 78.60

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนจำแนกตามปัจจัยบุคคล

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนจำแนกตามปัจจัยบุคคล

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ	Mean	S.D.	ระดับความสำคัญ
ปัจจัยด้านการจัดการทางการเงิน	4.28	0.689	มากที่สุด
การได้เรียนรู้และการวางแผนการเงิน	4.33	0.845	มากที่สุด
ความเข้าใจในการจัดทำบัญชี	4.30	0.718	มากที่สุด
การลงทุนในอนาคต	4.20	0.606	มาก
ปัจจัยด้านปัญหาครอบครัว	4.20	0.724	มาก
การเห็นคุณค่าของเงินมากขึ้น	4.17	0.711	มาก
ต้องการลดรายจ่ายของครอบครัว	4.33	0.592	มากที่สุด
แก้ไขปัญหาหนี้สินของครอบครัว	4.10	0.761	มาก
ความเป็นอยู่ของครอบครัวที่ดีขึ้น	4.20	0.728	มาก
ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน	4.10	0.728	มาก
ความภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชน	4.30	0.758	มากที่สุด
ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในระหว่างชุมชน	4.00	0.759	มาก
การได้แสดงความคิดเห็นในชุมชน	4.00	0.785	มาก

จากผลการศึกษาตามตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนจำแนกตามปัจจัย ดังนี้

ปัจจัยด้านการจัดการทางการเงิน พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับเรื่องการได้เรียนรู้และการวางแผนการเงิน รองลงมาคือ ความเข้าใจในการจัดทำบัญชี และการลงทุนในอนาคต ตามลำดับ

ปัจจัยด้านปัญหาครอบครัว จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับเรื่องต้องการลดรายจ่ายของครอบครัว รองลงมาคือเรื่องความเป็นอยู่ของครอบครัวที่ดีขึ้น การเห็นคุณค่าของเงินมากขึ้น และแก้ไขปัญหาหนี้สินของครอบครัว ตามลำดับ

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับเรื่องความภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชน รองลงมาเรื่องส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในระหว่างชุมชน และเรื่องการได้แสดงความคิดเห็นในชุมชน ตามลำดับ

การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐาน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้แตกต่างกันให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างกัน โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามในส่วนที่ 3 มาทำการวิเคราะห์โดยใช้ ค่า t-test และ F-test (One way ANOVA) ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ($\alpha = 0.05$) และกรณีที่ผลการศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการศึกษาความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้ LSD ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบความแตกต่างของปัจจัยย่อยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ปัจจัย	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	รายได้ต่อเดือน
การได้เรียนรู้และการวางแผนการใช้เงิน	0.129	0.360	0.002**	0.538
ความเข้าใจในการจัดทำบัญชี	0.406	0.531	0.298	0.190
การลงทุนในอนาคต	0.244	0.756	0.372	0.030*
การเห็นคุณค่าของเงินมากขึ้น	0.623	0.739	0.753	0.829
ต้องการลดรายจ่ายของครอบครัว	0.768	0.233	0.562	0.947
แก้ไขปัญหาหนี้สินของครอบครัว	0.891	0.234	0.657	0.077
ความเป็นอยู่ของครอบครัวที่ดีขึ้น	0.962	0.321	0.241	0.530
ความภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชน	0.354	0.112	0.347	0.007**
ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในระหว่างชุมชน	0.783	0.476	0.700	0.520
การได้แสดงความคิดเห็นในชุมชน	0.859	0.477	0.709	0.311

* ค่า P-Value < 0.05 แสดงว่ามีค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญของปัจจัยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่

** ค่า P-Value < 0.01 แสดงว่ามีค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญของปัจจัยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายได้ต่อเดือนต่างกัน จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยในการจัด
บันทึกบัญชีต่างกันในเรื่อง ความภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชน และการลงทุนในอนาคต
และระดับการศึกษาต่างกันมีผลต่อการได้เรียนรู้และการวางแผนการใช้จ่ายเงินต่างกัน

5. ผลสัมฤทธิ์ของโครงการบริการวิชาการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

1) ผลสัมฤทธิ์ของโครงการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนด้านปริมาณ

1.1) ผลสัมฤทธิ์ของโครงการด้านรายได้ กลุ่มตัวอย่างที่ทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่ตอบว่า หลัง
การจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 45.50 รายได้เท่าเดิมร้อยละ 40.70 และรายได้
ลดลงคิดเป็นร้อยละ 13.80

1.2) ผลสัมฤทธิ์ของโครงการด้านค่าใช้จ่าย กลุ่มตัวอย่างที่ทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่ตอบว่า
หลังการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนทำให้มีค่าใช้จ่ายลดลง คิดเป็นร้อยละ 62.00 ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น คิดเป็น
ร้อยละ 20.30 และค่าใช้จ่ายเท่าเดิม คิดเป็นร้อยละ 17.70 โดยเกษตรกรที่จัดบันทึกบัญชีครัวเรือนที่มี
ค่าใช้จ่ายลดลงให้เหตุผลว่าสามารถลดค่าใช้จ่ายประเภทของใช้ฟุ่มเฟือย ลดบายมุข และมีการวางแผน
การใช้จ่ายเงินให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

1.3) ผลสัมฤทธิ์ของโครงการด้านหนี้สิน กลุ่มตัวอย่างที่ทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่ตอบว่า หลัง
การจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนทำให้มีหนี้สินลดลง คิดเป็นร้อยละ 90.70 และมีเพียงส่วนน้อยที่ตอบว่ามี
หนี้สินเพิ่มขึ้น คิดเป็น ร้อยละ 9.30 ส่วนผลสัมฤทธิ์ของโครงการด้านหนี้สินนั้น เกษตรกรที่จัดบันทึกบัญชี
ครัวเรือนบ่งชี้ได้ชัดเจนถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกร กล่าวคือการจัดบันทึกบัญชี
ครัวเรือนถือเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาหนี้สินได้

1.4) ผลสัมฤทธิ์ของโครงการด้านเงินออม กลุ่มตัวอย่างที่ทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่ตอบว่า
หลังการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน มีเงินออมเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 90.00 รองลงมาตอบว่า ทำให้เงินออม
เท่าเดิมและลดลง คิดเป็นร้อยละ 6.70 และ 3.30 ตามลำดับ เกษตรกรส่วนใหญ่หลังจากจัดบันทึกบัญชี
ครัวเรือนมีแนวคิดในการออมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวคือเมื่อมีรายได้จะแบ่งเงินออกเป็น
ส่วนๆ จัดสรรเรื่องการออมก่อนแล้วจึงใช้จ่ายในครัวเรือนและชำระหนี้

2) ผลสัมฤทธิ์ของโครงการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนด้านการนำไปใช้

2.1) การนำข้อมูลที่จัดบันทึกมาบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างที่ทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่นำ
ข้อมูลมาบริหารจัดการในด้านการควบคุมพฤติกรรมการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ 73.30 รองลงมาได้แก่ การ
วางแผนการออมเงิน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และเพื่อทำให้หนี้สินลดลง คิดเป็นร้อยละ 6.70

2.2) การถ่ายทอดความรู้ในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนให้บุคคลอื่น กลุ่มตัวอย่างที่ทำบัญชี
ครัวเรือนส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 92.70 มีการถ่ายทอดความรู้ในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนให้บุคคลอื่น
และร้อยละ 7.30 ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนให้บุคคลอื่นด้วยเหตุผลด้าน
องค์ความรู้ แต่สำหรับเกษตรกรที่จัดบันทึกบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่ถ่ายทอดความรู้การจัดบันทึกบัญชี
ครัวเรือนให้บุคคลอื่นเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีและเป็นเรื่องไม่ยากในการทำความเข้าใจและปฏิบัติ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนของชาวบ้านในเรื่อง ตำบลนา เรื่อง อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าประชากรส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการจัดการทางการเงินเป็นร้อยละ 85.60 โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อยในเรื่องการได้เรียนรู้และการวางแผนการใช้จ่ายคิดเป็นร้อยละ 86.60 สำหรับการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนไม่แตกต่างกันตาม เพศ อายุ และอาชีพ แต่แตกต่างกันตามระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ซึ่งสอดคล้องกับเรื่อง “การรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” (สุนีย์ ตฤณขจีและนิยะดา วิเศษบริสุทธิ์, 2551) โดยประชากรส่วนใหญ่ให้ความสำคัญปัจจัยด้านการจัดการทางการเงินโดยให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อย คือ การได้เรียนรู้การบริหารและวางแผนการใช้จ่ายมากที่สุด และปัจจัยด้านครอบครัวโดยให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อย คือ การเห็นคุณค่าของเงินมากขึ้น รองลงมาเป็นปัจจัยด้านชุมชนโดยให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อย คือ ความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่จัดทำบัญชีครัวเรือนทั้ง 3 ด้านไม่แตกต่างกันตามเพศ และอายุ แต่แตกต่างกันตามตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระดับการศึกษา

สำหรับความสัมพันธ์ผลการบันทึกบัญชีสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ทำบัญชีครัวเรือนจำนวน 95 ราย นั้น หลังการจดบันทึกส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายลดลง มีหนี้สินลดลง และมีเงินออมเพิ่มขึ้น นำข้อมูลที่จดบันทึกมาบริหารจัดการในการควบคุมพฤติกรรมกรใช้จ่ายและมีการถ่ายทอดการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้บุคคลอื่น แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำบัญชีครัวเรือนมีผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของศุภโชค ก้าวทองและ สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล, 2551

ข้อเสนอแนะ

จากงานวิจัยฉบับนี้คณะผู้จัดทำได้วัดความสัมฤทธิ์ผลด้านปริมาณและการนำไปใช้ ซึ่งยังไม่ได้มีการวัดความสัมฤทธิ์ผลเชิงคุณภาพ ที่แสดงให้เห็นถึงการจัดทำบัญชีครัวเรือนแบบยั่งยืนและการสะท้อนให้เห็นถึงการดำรงชีวิตของชาวบ้านในชุมชนว่าไม่มีการโยกย้ายแรงงานเข้าสู่เมืองหลวง มีการกระจายรายได้ในชุมชนเพื่อก่อให้เกิดการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

และจากผลงานวิจัยแสดงให้เห็นถึงปัจจัยการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชน กล่าวคือ หากคนในชุมชนมีรายได้ต่อเดือนต่างกัน จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยในการจดบันทึกบัญชีต่างกัน ส่วนระดับการศึกษาต่างกันมีผลต่อการได้เรียนรู้และการวางแผนการใช้จ่ายต่างกัน สะท้อนให้เห็นว่าหากครอบครัวมีรายได้ต่อเดือนมาก ก็จะเป็นความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือนระดับมาก ซึ่งการที่ชุมชนมีรายได้มากขึ้นการโยกย้ายแรงงานไปยังเมืองหลวงก็ลดลงเช่นกัน และหากครอบครัวใดมีการส่งเสริมให้คนในครอบครัวมีการศึกษาระดับสูง จะสามารถนำข้อมูลบัญชีครัวเรือนมาใช้ในการวางแผนการใช้จ่ายดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2536). *สถิติวิจัย 1*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พิชาญเพรส.
- ประจักษ์ สุวรรณภักดี. (2532). *แรงจูงใจในการทำงานของข้าราชการไทย ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการกรมการปกครองใน ส่วนกลาง*. กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- ศุภโชค คุ้มทอง และ สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล. (2551). *การประเมินผลการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรในเขตตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา*. หลักสูตรปริญญาโท สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศรีประภา ศรีวิโรจน์. (2554). *ศึกษาสภาพปัญหาและการติดตามประเมินผลโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน กรณีศึกษา หมู่บ้าน บ้านบน หมู่ 10 ตำบลบางปลากด อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก*. หลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย.
- สุนีย์ ตฤณขจี และนิยะดา วิเศษบริสุทธิ์. (2551). *การรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือน ของประชาชนในอำเภอยะนงศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. หลักสูตรปริญญาโท คณะบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- อรสุดา เจริญรัตน์. (2554). *เศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย : หนังสือรวมบทความการเสวนาสหสาขาวิชาการระหว่างสถาบันแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔*.
- อำพล เสนาณรงค์. (2552). *การประชุมวิชาการเรื่อง ทิศทางการพัฒนาชนบทตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง*, 21-22 มกราคม 2542 ณ โรงแรมแก่นอินน์ จังหวัดขอนแก่น. กรุงเทพฯ : หน้า 1-5 (79 หน้า)
- Benjamin Bridgman, Andrew Dugan, Mikhael Lal, Matthew Osborne and Shaunda Villones. (1965-2010). *Accounting for Household Production in the National Accounts* : The paper develops a satellite account that adjusts gross domestic product (GDP) for household production. Vol. 92(5), May 2012, pp. 23-36.